

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

IPHR International
Partnership
for Human Rights

Digest cu privire la libertatea de întrunire pe timp de pandemie Nr.13

---

6 aprilie 2022

Autori: Florin Gîscă, Alexandru Postica.

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul publicației poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei.

Publicația a fost realizată în cadrul proiectului „Susținerea dreptului la protest în Republica Moldova / Susținerea dreptului la libertatea de întrunire în Republica Moldova”, implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar oferit de către *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

Opiniile exprimate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

| **ATENȚIE!** În textul digestului se regăsesc expresii licențioase,
| care reprezintă o formă de manifestare pe rețele de socializare în
| contextul solidarizării internaților din Republica Moldova cu Ucraina.
| Prezentarea acestora în forma originală este esențială pentru prezentul
| document. Asociația Promo-LEX și IPHR nu poartă răspundere pentru
| conținutul acestor expresii.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna martie 2022	4
Situațiile analizate în luna martie 2022	5
24.03.2022 Chișinău Protest contra invadării Ucrainei de către Rusia	5
RECOMANDĂRI	7

INTRODUCERE

Promo-LEX este o Asociație Obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Elaborarea digestului cu privire la libertatea de întrunire are menirea să asigure și să protejeze dreptul la întrunire în contextul restricțiilor impuse în timpul pandemiei de COVID-19. Promo-LEX monitorizează în timp real modul de exercitare și de respectare a dreptului la întrunire în contextul pandemiei de COVID-19 în Republica Moldova. Scopul acestui efort de monitorizare constă în identificarea promptă a oricărei probleme, care ar putea afecta negativ exercitarea dreptului la întrunire și protest pașnic. Acest document vine în suportul soluțiilor pentru eliminarea încălcărilor și limitărilor nejustificate ale dreptului la întrunire pașnică și protest.

Monitorizarea se efectuează de la distanță prin intermediul instrumentelor media online sau de monitorizare la fața locului. Experții analizează inclusiv modificările cadrului legal care afectează libertatea de întrunire, impactul practic al restricțiilor, abuzurile și tratamentul inegal din partea instituțiilor publice (inclusiv poliția și carabinierii), obstacolele, sancțiunile și alte probleme împotriva persoanelor și organizațiilor care exercită dreptul la libera întrunire, inclusiv prin protest offline și online.

Autorii au luat ca punct de pornire situația de facto creată în contextul măsurilor anti-pandemice impuse de autorități în anul 2020, când a fost instituită prima dată starea de urgență de către Parlamentul Republicii Moldova, iar ulterior și starea de urgență în sănătate publică.

Digestul va fi realizat lunar, astfel încât să producă un reper al modului de desfășurare a întrunirilor publice în Republica Moldova în context pandemic pe parcursul anului 2021 și anului 2022. Pentru o mai bună înțelegere a analizei situațiilor, conținutul este împărțit în trei componente:

- constatări (sinteza situației obținute din informațiile publice plasate în câmpul mediatic, analiza documentelor/datelor din spațiul public, suprapunerea declarațiilor actorilor implicați);
- încadrare juridică (analiza succintă a normelor legale naționale, după caz internaționale, care se aplică situației descrise în constatări și în baza cărora sunt formulate concluziile);
- concluzii (expunerea subiectivă a echipei de analiză bazată pe constatările expuse racordate la normele de drept);

Totodată, în situația în care, vor fi identificate situații de criză sau aplicarea abuzivă a unor acțiuni din partea angajaților structurilor de forță, autorii vor încerca să identifice soluții legale pentru apărarea drepturilor persoanelor vătămate.

Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna martie 2022

În luna martie 2022, în contextul pandemiei de COVID-19, CNESP a adoptat două hotărâri. Prin [Hotărârea CNESP nr. 4 din 01.03.2022](#) au fost făcute câteva modificări la [Hotărârea CNESP nr. 62 din 22.09.2021](#) care au avut ca efect relaxarea unor restricții antipandemice. În special au fost dispusă reluarea din 09.03.2022 a învățământului în regim obișnuit, cu prezență fizică în instituțiile de învățământ general, învățământ profesional tehnic și superior, reluarea antrenamentelor în grup, a activității la capacitate maximă în spațiile exterioare și interioare, ale unităților de alimentație publică, din incinta teatrelor, cinematografelor, sălilor de concert cu obligația ca toți clienții să prezinte certificatul COVID-19.

Prin [Hotărârea CNESP nr. 5 din 14.03.2022](#) a fost prelungită pe întreg teritoriul Republicii Moldova, starea de urgență în sănătate publică declarată prin [Hotărârea CNESP nr. 61 din 09.09.2021](#). Totodată, începând din 16.03.2022 se aplică un șir limitat de măsuri de prevenire și control al infecției COVID-19. Acestea se referă la purtarea obligatorie a măștilor de protecție în transportul public, instituțiile medico-sanitare, instituțiile farmaceutice, instituțiile de plasament, unitățile comerciale cu amănuntul și centrele comerciale. Purtarea măștilor de protecție este recomandată în alte spațiile publice închise, în special în zone cu potențial de aglomerare, precum: spații de uz comun la locul de muncă și studii, săli de ședințe, săli de concerte, teatre, cinematografe, **inclusiv întruniri și evenimente publice**.

În contextul invaziei Federației Ruse în Ucraina, CSE a emis în luna martie [13 dispoziții](#). Prin aceste dispoziții a fost reglementată modalitatea de gestionare a crizei umanitare, cu prioritate pe problemele refugiaților și amenințările din spațiul informațional. Dispozițiile nu au inclus nici o prevedere referitoare la limitarea exercitării libertății de întrunire.

CESP a municipiului Chișinău a constatat ameliorarea situației epidemiologice prin infecția cu COVID-19 pe teritoriul municipiului Chișinău stabilind nivelul de risc „Alertă cod Portocaliu” (prin [Hotărârea 56 din 03.03.2022](#)) și ulterior „Alertă cod Galben” (prin [Hotărârea 57 din 24.03.2022](#)).

La sfârșitul lunii martie 2022, unica măsură anti-Covid-19 aplicabilă libertății de întrunire în Republica Moldova a fost recomandarea purtării măștilor de protecție la întruniri și evenimente publice.

Totodată, în contextul creșterii prețului la resursele energetice, inclusiv gazele naturale, mai multe partide de opoziție au organizat întruniri în fața Președinției Republicii Moldova, Parlamentului Republicii Moldova cerând demisia unor miniștri și a Președintei. Întrunirile s-au desfășurat pașnic, nefiind limitate drepturile participanților la protest.

La 26.03.2022 în Republica Moldova erau vaccinate cu schema completă 1 055 240¹. La sfârșitul lunii în cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești, 90 de persoane erau internate în stare gravă cu infecția COVID-19 (scădere cu 54% comparativ cu finalul lunii precedente), iar 53 de persoane în stare extrem de gravă internate în terapie intensivă (scădere cu 40% comparativ cu finalul lunii precedente) și 6 aflate la respirație asistată.

---

1. <https://covidinfo.gov.md/stats>

24.03.2022 | Chișinău | Protest contra invadării Ucrainei de către Rusia

Constatări:

- În data de 24.03.2022 câteva zeci de persoane au protestat pe trotuarul din fața ambasadei Federației Ruse la Chișinău. Manifestații și-au exprimat protestul împotriva invaziei Ruse în Ucraina.
- Participanții la protest au afișat steaguri ale Ucrainei și pancarte în limbile rusă și engleză cu următorul text: „Claxonează dacă ești împotriva războiului”, „O lună de război, poate e de ajuns”, „Hutin Puilo”, „Putin omoară copii”, „Ucraina te iubesc”, „Un nou fascism – O nouă svastică Z”, „Plecați acasă”, „Nu războiului” (toate în limba rusă), „24.02.2022 5:00 #NOWAR”, „Putin Terrorist”, „Lumea e a mea”, „Opriți agresiunea Rusiei în Ucraina”, „Opriți-l pe Putin” (toate în limba engleză)².
- Participanții au mai expus o păpușă, înfățișându-l pe președintele Rusiei Vladimir Putin, pe care au atârnat-o de o spânzurătoare.
- Protestul s-a desfășurat pașnic, iar protestatarii nu au împiedicat intrarea și ieșirea de pe teritoriul ambasadei. Pe tot parcursul protestului, ordinea publică și paza sediului ambasadei a fost asigurat de carabinieri.
- Proteste similare³ s-au desfășurat aproape zilnic în fața Ambasadei Federației Ruse în Chișinău, începând de pe data de 24.02.2022 când Rusia a invadată Ucraina.
- Organizatorii (Diana Dreveanco și Vladimir Teranovschi) au depus două declarații prealabile cu privire la protest, la primăria mun. Chișinău. Prima declarație⁴ a fost depusă pe 16.03.2022 și prevedea participarea a 40 de persoane la *Protest față de ofensiva militară rusă împotriva Ucrainei*. A doua declarație⁵ a fost depusă pe 24.03.2022 și prevedea participarea a 200 de persoane la *Protest față de ofensiva militară rusă împotriva Ucrainei*.
- În data de 25.03.2022, ambasadorul Republicii Moldova în Federația Rusă, Lilian Darii a fost convocat de Ministrul de Externe Rus pentru explicații. Comunicatul Ministerului rus de externe cu privire la eveniment a precizat că: „Partea rusă, a protestat vehement în legătură cu acțiunea urâtă din apropierea Ambasadei Rusiei la Chișinău din 24 martie anul curent, participanții căreia au demonstrat sloganuri injurioase și au întreprins acțiuni inacceptabile. Potrivit Convenției de la Viena privind relațiile diplomatice din 1961, statul gazdă este obligat să prevină încălcarea liniștii misiunii diplomatice sau insultarea demnității acesteia. Părții moldovenești i-a fost adresată o cerere insistentă de a-și îndeplini obligațiile internaționale și de a lua măsurile adecvate pentru a preveni repetarea unor astfel de acțiuni.”

2. <https://newsmaker.md/rus/novosti/foto-v-kishineve-u-zdaniya-posolstva-rossii-proshel-protest-uchastniki-povesili-chuchelo-putina/>

3. https://radiochisinau.md/un-grup-de-tineri-printre-care-si-scriitorul-dumitru-crudu-protesteaza-zilnic-in-fata-ambasadei-federatiei-ruse-la-chisinau-impotriva-razboiului-din-ucraina---155777.html?fbclid=IwAR3mmY3eo7YlQaX5okLWcX4hSUj8jUhUCDtYeoQhKggIAw3fu1lN1r_cc, <https://www.youtube.com/watch?v=rHZxhceHjv4>

4. <https://intruniri.chisinau.md/?tzinfor=-180#?mod=meetings&do=ShowMeeting&MIId=3462&date=2022-03-24&back=list&targetid=maincontent>

5. <https://intruniri.chisinau.md/?tzinfor=-180#?mod=meetings&do=ShowMeeting&MIId=3471&date=2022-03-24&back=list&targetid=maincontent>

Încadrarea legală:

- » Întrunirea se încadrează în prevederile Legii privind întrunirile nr. 26/2008. Conform articolului 12 (5), în cazul întrunirii cu număr redus de participanți (mai puțin de 50 de persoane) nu este obligatoriu de a notifica autoritatea administrației publice locale prin declarație prealabilă.
- » Potrivit art. 9 a Legii nr. 26, în timpul desfășurării întrunirilor pot fi utilizate orice mijloace grafice sau sonore de exprimare a unor idei sau atitudini, echipament special de amplificare a sunetului și alte obiecte specifice întrunirilor.
- » Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice, din 18.04.1961⁶, stabilește că prin expresia „localuri ale misiunii” se înțelege clădirile sau părțile din clădiri și din terenul aferent care, indiferent de proprietar, sunt folosite pentru realizarea scopurilor misiunii, inclusiv reședința șefului misiunii. Astfel, trotuarul din imediata apropiere a sediului misiunii diplomatice nu poate fi considerat parte a localului diplomatic, deoarece nu este folosit pentru realizarea scopurilor misiunii. Trotuarul adiacent are destinație publică, care are utilitate publică inclusiv pentru deplasare și pentru manifestarea pașnică în condițiile legislației Republicii Moldova a altor drepturi cum ar fi dreptul la liberă exprimare și dreptul la liberă întrunire.
- » Conform articolului 22 (2) al Convenției, Statul acreditat are obligația specială de a lua toate măsurile potrivite pentru a împiedica invadarea sau deteriorarea localurilor misiunii, tulburarea liniștii misiunii sau micșorarea demnității acesteia.

Concluzii:

- Întrunirea din fața Ambasadei Federației Ruse din 24.03.2022 a fost desfășurată pașnic, în condiții legale.
- Echipamentele utilizate, inclusiv afișarea unor păpuși care întruchipează anumite persoane, au fost în corespundere cu limitele oferite de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (a se vedea cauza Mătăsaru v. Moldova, Hotărîrea din 30.11.2021) și Legea nr. 26.
- Participanții la întrunire s-au aflat într-un spațiu public care nu este parte a localului misiunii ambasadei Federației Ruse. Participanții la întrunire nu au încercat să pătrundă pe teritoriul misiunii și nici nu au întreprins acțiuni prin care să tulbure ordinea publică. Prin urmare, prevederile Convenției de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18.04.1961 nu sunt aplicabile întrunirii care nu a prezentat nici o amenințare pentru localul misiunii diplomatice.
- Întrunirea publică s-a desfășurat pe teritoriul suveran al Republicii Moldova în conformitate cu legislația națională, care este aliniată la standardele internaționale. Aplicarea măsurilor de ordine și securitate publică este de competența exclusivă a instituțiilor publice ale Republicii Moldova în conformitate cu legislația națională și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.
- Cererea Ministerului de Externe al Federației Ruse de a *îndeplini obligațiile internaționale și de a lua măsurile adecvate pentru a preveni repetarea unor astfel de acțiuni* este lipsită de obiect și atentează la autoritatea suverană a Republicii Moldova de a dispune măsurile legale aplicabile întrunirilor publice de pe teritoriul Republicii Moldova.

⁶https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115663&lang=ro

RECOMANDĂRI

În eventualitatea prelungirii stării de urgență legată de războiul din Ucraina, este oportună includerea experților în domeniul drepturilor omului în activitatea ședințelor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova pentru a asigura o abordare conformă cu standardele internaționale de drepturile omului.

